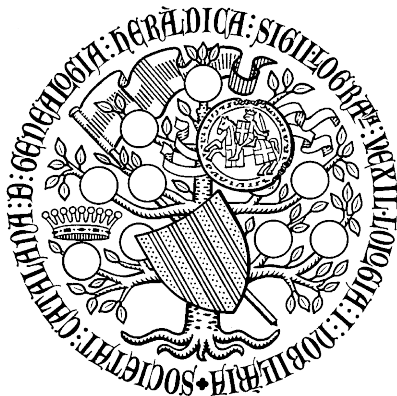

SOCIETAT CATALANA de GENEALOGIA, HERÀLDICA, SIGIL·LOGRAFIA, VEXIL·LOGOLOGIA i NOBILIÀRIA

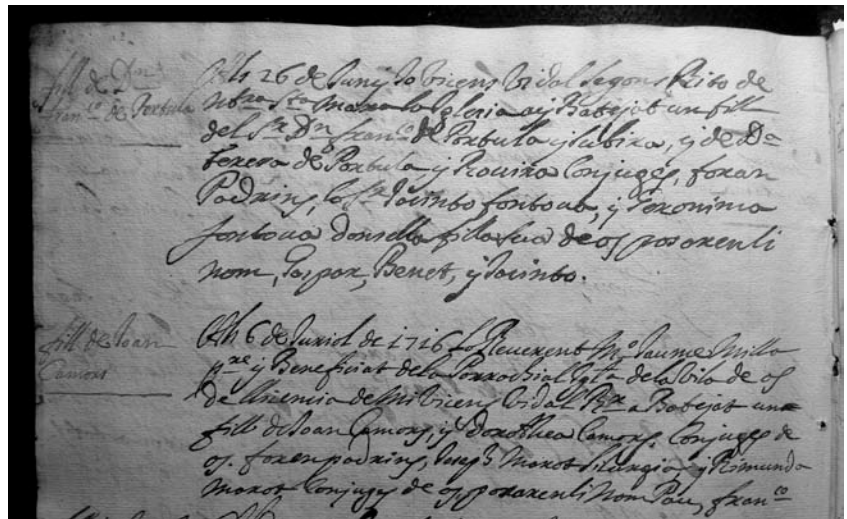
EDITORIAL

Iniciem una nova etapa a la Societat fonamentada en la participació activa dels socis i sòcies i en la col·laboració amb altres entitats. El Butlletí que tens a les mans vol ser un instrument d'informació i de comunicació entre tots els associats, però també ha de ser una de les targes de presentació de la nostra Societat, de la nostra vitalitat i de la nostra creixent activitat. La consolidació del Seminari de Paleografia, Diplomàtica i Llatí, la posada en marxa del grup d'Heràldica, l'edició d'aquest butlletí o la creació de diverses comissions de treball són tan sols algunes de les iniciatives que volen donar resposta a les necessitats de la nostra Societat. Us convido a tots i totes a participar activament en la vida de la Societat. Tenim molta feina a fer i tots som necessaris, la unió dels nostres esforços farà que la Societat sigui una entitat de referència. Per últim, vull aprofitar aquesta oportunitat per donar-vos les gràcies, en nom de la junta de govern, pel vostre suport i dir-vos que estem a la vostra disposició.

Juanjo Cortés i Garcia
President de la SCGHSVN

EL NAIXEMENT DE GASPAR DE PORTOLÀ DEIXA DE SER UNA INCÒGNITA

És ben sabut que Gaspar de Portolà i de Rovira, el famós explorador de Califòrnia, era fill d'una noble família de Balaguer amb importants possessions senyoriales a Àger i a Castellnou de Montsec. Tanmateix, el lloc precís del seu naixement no estava ben establert sinó que era objecte de disputa entre les tres poblacions esmentades. Cadascuna d'elles adduïa raons més o menys plausibles al seu favor, però en realitat cap d'elles era capaç de mostrar-ne la partida de baptisme. Doncs bé, ara fa uns mesos, en Xavier Mora, membre d'aquesta societat, va trobar aquest document tan buscat. I no el va trobar en cap de les poblacions esmentades, sinó a Os de Balaguer. El baptisme va tenir lloc el dia 26 de juny de 1716. Per més detalls, vegi's mat.uab.cat/~xmora/historia/portola.pdf.

CRÒNICA

Juny 15. Es va acomiadar el curs 2007 amb un sopar al Casalet de Valldoreix. Aquest va acollir a la majoria d'alumnes dels cursos impartits per la Societat. La important assistència de socis i no socis, al voltant de 70 persones, així com l'ambient relaxat i alegre que es respirava va convertir la trobada en un èxit. Amb les postres es va procedir a fer entrega dels diplomes de les diferents disciplines estudiades. Tanmateix, la junta va voler homenatjar la Sra. Maria dels Àngels Espert, secretària de la Societat, per la seva inestimable ajuda, predisposició i col·laboració amb l'entitat. Com a nota anecdòtica, fer-vos saber que es va muntar una rifa entre els assistents on tan et podia tocar un sopar per dues persones a l'esmentat restaurant com un llibre/revista d'alguna de les nostres disciplines, així com altres objectes.

Juliol 5. Auditori de l'ANC. Acte de lectura de la tesina de Josep Vicent Ferrando i Company, *Els Ferrando de Llombai i Alberic*, realitzada en el marc del curs superior de Genealogia. L'acte va ser presentat pel president de la Societat, en Juan José Cortés, i a continuació va prendre la paraula en Valerià C. Labara, professor i tutor de la tesina. Al finalitzar l'exposició es va procedir a fer l'entrega del diploma i tot seguit els presents van poder fruit d'un

refrigeri amb pastes i cava.

Setembre 27. La junta de la Societat es va entrevistar amb el Sr. Josep Maria Sans i Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC). La reunió tenia com a objectiu donar-li a conèixer la composició de la nova junta i els seus projectes. La seva resposta va ser molt encoratjadora, animant-nos a desenvolupar les nostres activitats i a fer-ne difusió a través de la xarxa d'arxius comarcals. Va quedar palès que la Societat manté el recolzament institucional de l'ANC.

AGENDA

Octubre 24, 19:00. Auditori de l'ANC: Acte inaugural del curs 2007–2008. Es presentaran els cursos i activitats per l'any 2008. La presentació anirà acompanyada d'una conferència titulada "El estudio de la genealogía como ciencia instrumental de la historia" a càrrec del Sr. Jaime de Salazar y Acha, vicedirector de la Real Academia Matritense de Heráldica y Genealogía.

Novembre 28, 18:00. Auditori de l'ANC: Acte de lectura de les tesines de la Sra. Flora Puntos, *Cabero-Cavero. Un llinatge de més de set-cents anys d'història*, i del Sr. Jaume Pérez, *Els documents genealògics. Tipologia i aprofitament*, realitzades dins el curs superior de Genealogia. L'acte serà presentat pel president de la Societat, el Sr. Juan José Cortés, i també hi intervindrà el Sr. Valerià C. Labara, professor i tutor de les tesines. Per finalitzar es farà entrega dels diplomes i seguidament es podrà degustar un refrigeri amb pastes i cava.

Sortides *

Novembre 24 (dissabte): Peralada. Lloc de trobada: davant del Convent del Carme, que es troba a la Plaça del Carme (s'adjuntarà fullletó i plànol als assistents). Visites: de 11:00 a 12:00 a Sant Domènec, visita guiada pel Claustre, de 12:00 a 13:00 al Museu del Castell. En acabar ens oferiran una copa de cava. Seguidament anirem a dinar a un restaurant, encara per determinar. Preu: 4 euros (les dues visites) més el dinar (al voltant de 25 euros).

Gener 26 (dissabte): Gelida. Visitarem l'exposició *La vida rural i les masies a Gelida*. La visita serà guiada per l'autor principal del treball, en Ramon Rovira i Tobella. Visita gratuïta. A continuació anirem a dinar un restaurant de la zona. Horaris i restaurant encara per determinar. Estem contemplant la possibilitat d'oferir servei d'autocar.

Per a assistir a qualsevol sortida cal posar-se en contacte amb l'Elena Torrens, vocal de dinamització (dinamica@scgenealogia.cat) amb una antelació mínima d'una setmana.

Cursos

Els cursos d'aquest any, que es realitzaran a partir del mes de febrer de 2008, són els següents: Genealogia, per Valerià C. Labara; GDS, per Joaquim Casals; Sigil·lografia, per Pere Serra; Vexil·lologia, per Josep

Porter; Paleografia I i II, per Xavier Mora i Irene Brugués; Llatí I i II, per Avel·lí André. D'altra banda, ja està funcionant el Curs Superior de Genealogia d'aquest any, a càrrec de Valerià C. Labara.

Les inscripcions es realitzen a través de la secretaria de la Societat.

Aquest any no hi ha curs d'Heràldica, però s'espera poder oferir-lo per l'any 2009 mitjançant el grup de treball d'aquesta disciplina.

Grups de treball *

Paleografia. El grup de treball de paleografia està obert a tots aquells que hi vulguin participar. Es reuneix cada 15 dies, el dimecres de 18:30 a 20:30 a la seu de la

Societat. La propera trobada serà el dia 7 de novembre. Actualment està transcrivint els pergamins del fons del Mas Bulló de Santa Eugènia de Berga. Per apuntar-se al grup cal posar-se en contacte amb el seu responsable, Avel·lí André (infopaleografia@scgenealogia.cat).

Heràldica. Aquest curs s'inicia un grup de treball d'heràldica. De ben segur que serà una eina útil per a atendre les múltiples consultes que arriben sobre aquesta disciplina. Els interessats en participar s'haurien de posar en contacte amb en Josep Vicent Ferrando (infoheraldica@scgenealogia.cat).

* Per a apuntar-se a qualsevol activitat cal posar-se en contacte preferentment amb el seu responsable, o bé trucar a la secretaria de la Societat.

NOTÍCIES

• *Gener 30.* El Govern de la Generalitat va aprovar el Projecte de llei del llibre quart del Codi Civil català, que aporta una nova regulació en el dret de successions. Una de les novetats que destaquem, donada la nostra afecció, és que “El testament davant l'alcalde substitueix el testament davant el rector de parròquia, sempre i quan el perill de mort impedeixi anar a un notari”. (www.gencat.cat)

• *Juny 3.* En aquesta data es va presentar públicament la digitalització de l'arxiu parroquial d'Argentona, que comprèn els llibres següents: matrimonis, 1567-1939; defuncions, 1508-1645 i 1708-1939; baptismes, 1826-1939; confirmacions, 1642-1939 i confessions pasquals, 1568-1609. Es permetrà reproduir per impressora les imatges de les partides sacramentals. (Comunicació d'Enric Subià, Centre d'Estudis d'Argentona)

• *Juliol 15.* Creació d'un grup de treball sobre la tradició de la pagesia de la Cerdanya (alta i baixa). Aquest grup es va constituir a l'Arxiu Històric Comarcal de la Cerdanya, sota l'auspici de l'Institut d'Estudis Ceretans, i està format al seu inici per quatre estudiosos amics de la Cerdanya. Té com a objectiu realitzar un recull etnològic sobre la vida i costums de la pagesia de la comarca a través d'entrevistes. Les preguntes aniran encaminades a prendre nota de la genealogia familiar, dades de producció agrícola i ramadera, costums quotidians, creences, patrimoni, etc. Es vol realitzar un total de 30 entrevistes en un marge de dos anys. El grup no és tancat sinó que els seus impulsors fan una crida a tothom que vulgui sumar-s'hi per col·laborar en les entrevistes. (*Regió 7*)

• *Setembre 28.* La comtessa de Cabra, Pilar-Paloma de Casanova y Barón pledeja per sis títols nobiliaris contra el seu germà, el duc de Santàngelo, Luís Gonzaga de Casanova-Cárdenas y Barón. Dos jutges de Balaguer han dictat sis sentències pels plets plantejats per la comtessa de Cabra. Cada una fa referència a un títol en disputa: duc de Maqueda, duc de Santàngelo, comte de Monteagudo de Mendoza, comte de Lodosa, comte de Valhermoso i baró de Linyola. Aquests títols es troben vinculats a importants possessions a Castella, Navarra i Catalunya. El duc ha conservat finalment tots sis. Aquesta disputa ha sorgit arrel de la llei que l'any passat aprovà la igualtat de drets d'homes i dones a l'hora d'heretar un títol nobiliari. Però darrerament la justícia ha dictaminat que els títols consolidats a 27 de juliol de 2005 restin a mans dels seus possessors. A partir d'aquesta data l'avantatge genealògic serà prioritari a l'hora d'accedir a un títol. La família Casanova-Cárdenas y Barón descendeix de Rafael de Casanova, conseller en cap de Barcelona el 1714. Luís Gonzaga posseeix 66 títols, entre els que destaquen alguns amb rang de Grandeza de España. Resideix al castell de la Ràpita, a Vallfogona de Balaguer (Noguera), a on es dedica a l'agricultura. Allà viu amb la seva esposa Mònica de Habsburgo-Lorena y de Sajonia-Meiningen,

arxiduquessa d'Àustria i princesa d'Hongria. (*La Vanguardia*)

• *Setembre 30.* Va tenir lloc a Madrid la II Trobada de Genealogia Hispana, organitzada per Hispagen. El divendres 28 de setembre, el Sr. José Luis Sampedro Escolar, membre numerari de la Real Academia Matritense de Heráldica y Genealogía, i president de l'Asociación de Diplomados en Genealogía, Heráldica y Nobiliaria, va parlar sobre la distinció entre els conceptes de “casa” i “llinatge” i va posar com a exemple pràctic la Casa d'Alba de Tormes. El segon ponent va ser el Sr. Amadeo Martín-Rey y Cabieses, membre de la Real Academia Matritense y professor de Dinasties Reials, que va parlar sobre la genealogia i vida de Carlos de Borbón-Dos Sicílias y Borbón-Parma. El dissabte 29 es va anul·lar la conferència que havia de donar la Sra. María del Milagro Llorens Casani, comtessa de Santa Cruz de los Manueles, marquesa de Navamorcuende i Grande de España, editora i genealogista, per la seva sobtada defunció. Seguidament se li va fer un homenatge pòstum a càrrec del Sr. José Antonio Dávila y García-Miranda. El següent ponent va ser el Sr. Jesús Sánchez Chacón, supervisor d'adquisicions de fons documentals per a la Península Ibèrica de l'Església de Jesucrist dels Darrers Dies (mormons), on va exposar de forma acurada el nou sistema de digitalització que volen portar a terme. Finalment el Sr. Fernando González del Campo y Román va parlar sobre la investigació genealògica a Espanya en diferents arxius. En acabar les ponències es va celebrar un dinar on tots els assistents van poder intercanviar experiències. (comunicació d'Elena Torrens i Tortosa, membre i vocal de la SCGHSVN)

• *Juny – Setembre.* Entre els mesos de juny i setembre el Diari de Tarragona ha fet una campanya de promoció de les banderes municipals d'algunes poblacions de la província de Tarragona. Coincidint amb les festes majors de cada població, el Diari de Tarragona ha regalat als seus lectors una bandera del seu municipi. Poblacions com Mora d'Ebre, Mont-roig, Reus o Tarragona han pogut gaudir d'aquesta promoció. D'aquesta manera, aquest diari continua promocionant la vexil·lologia i l'heràldica, després d'haver fet el 2004 una promoció dels escuts municipals de tota la província de Tarragona en plaques de cava. (*Diari de Tarragona*)

• *Octubre 11.* Family Search, la base de dades de registres genealògics més gran del món cerca 10.000 voluntaris que llegeixin indiferentment anglès i espanyol per tal d'ajudar a fer els índexs de registres de Mèxic, Argentina i altres països d'Amèrica Llatina, que finalment es podran consultar a Internet. Aquest projecte forma part d'una de les obligacions religioses dels membres de l'anomenada Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies (mormons) que consisteix en localitzar a les seves famílies. (enviat per Álvaro Rodríguez al fòrum de Rediris)

• *Octubre 12.* El document que deia que Colom era genovès podria haver estat falsificat. El Centre d'Estudis Colombins (CEC), d'Òmnium Cultural de Barcelona, afirma que una prova més que posa en dubte l'origen genovès de Colom és el seu testament de 1498, anomenat "Institución de Mayorazgo", i argumenten que fou falsificat. Sembla ser, segons diu Francesc Albardaner, sotsprésident del CEC, que tot va ser preparat per afavorir a la Banca de San Giorgio de Gènova i més tard per alguns descendents. Segons Albardaner en el testament autèntic de 1506, que fa referència a un altre de 1502, no es diu res de l'origen genovès del navegant, ni de cap inversió al Banc de San Giorgio. Sempre segons Albardaner, aquestes falsedats cercaven fer a Colom genovès i així beneficiar a l'entitat bancària esmentada.

Diferents personalitats científiques versades en tot tipus de proves (ADN, anàlisi lingüística, cal·ligrafia forense...) i fins i tot un ex-agent de la CIA especialitzat en genealogia estan al darrera d'aquesta investigació que sembla prendre un caire de novel·la policíaca. (*La Vanguardia*)

• *Octubre 17.* GenValencia prepara la seva V Trobada a Muro d'Alcoi, que per primera vegada serà patrocinada per estaments oficials. Col·laboren l'Ajuntament de Muro i l'Institut d'Història l'Almoroig. L'assistència a la Trobada és oberta a totes les persones interessades en la genealogia, tant si pertanyen o no a GenValencia. Els interessats poden trucar als telèfons: 606 618 798 i 630 792 437. (enviat per Javier Eguiagaray, moderador de GenValencia al fòrum Rediris)

LLIBRES, WEBS, ARXIUS

Maig 12 i 26. El Consell Comarcal de la Selva va presentar el llibre *La Selva per a petits i grans*, de l'historiador Miquel Borrell i la il·lustradora Isabel Mestras, editat conjuntament amb Edicions La Trona. En ell podem trobar l'explicació de l'origen dels 26 municipis de la comarca, a més d'informació sobre els seus pobladors, ecosistemes, característiques geogràfiques i esdeveniments històrics. (*Diari de Girona*)

Maig 23. Catalogació de 1.500 masies de Lleida, des de l'Edat Mitjana fins avui, de 15 municipis de les comarques lleidatanes. Aquest ha estat el resultat del treball d'un equip format per becaris de la Universitat de Lleida (UdL) coordinat pel doctor Jordi Bolós, professor d'història medieval de dita Universitat. Aquest treball ha estat possible gràcies al conveni entre la UdL i l'Associació Catalana de Municipis, en col·laboració amb la Diputació i els ajuntaments dels diferents municipis: Torre de Cabdella, Arsèguel, Montferrer i Castellbò,

Castellserà, Vall de Boí, Es Bòrdes, Ribera d'Urgellet, La Vansa i Fòrnols, Montellà i Martinet, Tornabous, Josa i Tuixén, Torà, Àger, Vall de Cardós i Tremp. (*Segre i La Mañana*)

Juliol 13. "Es busquen Soldevila"- Salvador Català Sanchís, professor i recuperador de la història petita, ha escrit la vida de moltes generacions de Xàtiva. Aquesta ha quedat plasmada en el seu llibre *Xàtiva y los Soldevila (1820-1960)*. (*Regió 7*)

Setembre 11. Nito Verdura, investigador eivissenc, presentarà el 14 de setembre el darrer treball al voltant de la figura de Cristòfor Colom: *El llibre de les fal·làcies i relació de quatre veritats* (224 p., editat per ell mateix). En ell analitza el perquè de la varietat d'orígens del navegant i assegura la seva procedència catalana, més concretament eivissenca. Tanmateix posa en dubte les diferències cromosòmiques de Colom amb les famílies Colom, Colombo i Colomb. (www.europapress.es)

ADQUISICIONS BIBLIOGRÀFIQUES

- *Els Esclua (segles IX–XIII)*, tesi del soci Enric Escayola i Solsona, 2006.
- *Els Bofill de Viladrau*. Fundació Jaume Bofill, Editorial el Ciervo, 2004.
- *Heràldica y onomástica de linajes españoles*, per Andrés J. Nicolás, 2003.
- *Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona*, per Antoni Pladevall i Font, Editorial EUMO, 1995.
- *Chronica de la Orden y Cavallería de Santiago*, per F. de Rades, 1571. Facsímil, Llibreria París, València.

RACÓ DEL SOCI

Aquesta secció està destinada a recollir les vostres inquietuds, recerques i experiències sobre les nostres disciplines. També podeu fer-nos arribar les vostres opinions i suggeriments sobre la Societat. D'altra banda, us agraïrem la vostra participació en el butlletí amb petits articles i notícies.

L'equip de redacció es reserva el dret de resumir o extractar el text si ho creu necessari, sempre amb previ avís a l'autor, així com escollir les col·laboracions que

cregui més adients. En qualsevol cas, les opinions expressades pels autors reflecteixen únicament les seves idees.

Nous socis: 665: Rafel Campos i Cucurell (Mataró), 666: Araceli Coll i Sanabra (Sabadell), 667: Joffre Carrera i Ferrer (Sabadell), 668: Francisco Pañella Martín (Rubí), 669: Dèrek Fernández i Font (Banyoles), 670: Jordi Hernanz i Parrot (Terrassa).